

escarnits per Eiximenis (*Terç*, cap. 950ss., *EntreDL* I, p. 230n.); «axí com seria cosa folla no cobejar volenterosament l'amor del spos ten poderós: per semblant és cosa *perversa* e pega no amar aquest ten gran amador», *AntCanals* (*Arra*, *NCl.* XLIX, 132); «per llurs usances / axí diverses, / e tan *perverses* / obres e manyes, / són alimanyes / ---», *JRoig* (*Spill*, 7696) (més text a *manya MÀ*). *Perversitat* [Busa-N.]. *Perversió* *Pervertidor* [Belv.]. *Pervertible*; *pervertiment*.

Revertir [1911, Vogel]; *reversió* [Lab. 1840]; *reversible* [1868, *SLitCosta*]; *irreversible*, add. de Fontserè, c. 1925, al seu *DOrt.*; *reversibilitat*; *irre-* *Reversiu*. *Reverteri?* *Revertea?* *Retroversió*; *retrovertir*. *Subvertir* [S. xv], ll. *subvertere* 'girar cap per avall', 'destruir, anorrear': «no-t penses tu *subvertir* lo àbit de mon coratge», «ara-m voleu com sclau abatut --- la persona me poreu subjutgar, mas no poreu lo cor, ni-l poreu *subvertir* al que voleu», *JoMartorell* (Ag. II, 312, 177), i cita de Felip de Malla amb sentit de 'destruir' en *DAG*; *subversió* [Belv.]; *subversiu* [Lab. 1840]; *subversor*; *subvertidor*; *subvertiment*.

Univers [fi S. xv], pres del ll. *universum* 'conjunt de totes les coses', més generalment *universa* id. neutre pl. de *universi* 'tots junts'. «Oh alt pare e governador de l'*Univers*», *Fc. Alegre* (*Transformacions*, *DAG*.); «deyen los pobles que aquest era lo més magnànim senyor que tot l'*univers* món trobar se pogués», *Galba* (*Tirant*, Ag. iv, 134); *universal* [c. 1400], ll. *universalis*: «dotze anys abans que Jesucrist nasqués fon pau *universal* per tot lo món», *Eiximplis* (rec. Ag. II, 100); *universalitat*: «en la *universalitat* que los elements se comuniquen a aquella sement, se fa la muniplicació», *Llull* (*Merav.*, *NCl.* iv, 105); *universalista* [Lab. 1840]; *universalisme*; *universalitzar*, *-alització*. *Universalment* [Busa-N.]. «Kepler deia: —El meu desig suprem és: aquest Déu que trobo pertot arreu a l'exterior, sentir-me'l igualment dintre meu—. Aquell gran home no s'adonava que justament quan deia això, el diví de dintre d'ell se trobava en la més justa relació possible amb el diví de l'*univers*», *Maragall* sobre les petjades de Goethe (*Pens. de G.*, p. 60).

Universitat [S. xiv], pres del ll. *universitas*, *-tatis*, 'universalitat, totalitat', 'companyia de gent, comunitat'. D'aquesta 2.ª i etimològica acc. ve l'antic significat català de 'corporació, esp. corporació municipal' i 'municipi' [1340]: «aquest libre e tots los altres que-l dit escrivà farà dels afers de la Ciutat --- romanquen ve<r>s la dita *universitat* --- e-l dit notari e escrivà d<e>ja tener ve<r>s sí los segells de la *universitat*», *Tort.* a. 1340 (*BABL* XI, 374); el *DAG*. en dóna cites de 1424 (Sau, Guillerries), 1446 (Ciutadella), 1789 (Urgell) i altres, detallant i, sense data, precisant el sentit.

En el significat docent aparegué a la fi del S. XII a Europa, havent nascut llavors en els dos grans centres, París i Bolonya, com a la síntesi de l'expressió *universitas scholarium* 'la collectivitat dels estudiants' (Migliorini, *Ann. Bull. of the Mod. Humanities R. Assoc.*, nov. 1956, p. 17). E. de Hinojosa, mentre fou governador de Bna. aplegà dades sobre les institu-

cions universitàries catalanes: fundació de les de Lleida [1300], Perpinyà [1349, 1379], i els estudis privats a Barcelona [S. XIII], així com de la participació catalana a les de Bolonya, Montpeller i Pàdua, en els Ss. XIII i XIV (*BABL* v, 211-213).

Sobre la història de la institució moderna a la nostra universitat cabdal, la de Barcelona, veg. l'assaig de Coromines, O. C., 1576-1589 (cf. sobre la biblioteca de la Univ., 1485): lluita pertinaç contra la porfídia i perfídia de l'Estat espanyol colonialista des de 1714 a 1931, i de 1940 fins ara, contra la insensata i hipòcrita lluita d'un Estat inspirat en principis de salvatgisme sense precedent en el món enter des del temps del Renaixement, i només comparables a l'actitud d'una satrapia persa. Sobre els anys 1940 fins ara podria informar millor l'eminent amic i col·lega A. Badia i Margarit: car jo (desconeixent els drets adquirits amb la meua càtedra de 1927 a 1939) n'he estat expulsat implacablement pels enemics de Catalunya i de la ciència; com, així mateix, tots els meus germans, tècnics tots ells acollits per les més grans universitats estrangeres. *Universitari* [Belv.], *Estudis Universitaris Catalans* [1903]; «--- els *universitaris* presos ---», Coromines (1896, *Les Presons Imaginàries*).

Reveixinar en lloc de *reversinar* [S. xv]: «lo nas --- en sus *ravaxinat*» o sigui 'arremangat, de punta alçada', *Decam.* VI, § 6, 363.18, frase intercalada per la versió catalana, sense model en el passatge de Boccaccio; «expon açò sent Gregori --- molt bé en quina manera a cascun deu retornar en si mateix a jutgar e a *reveixinar* e obligar los seus labis, recogitant los seus dits e los seus fets», *Suma de Collacions*, ms. S. xv, B. Un. Bna. (*DAG*).

No hi ha cap forma d'aquest mot en Lab. 1839-40 ni diccs. anteriors, però l'ed. de 1864 hi afegí «*ravenxinar-se*: enravenar-se, afectar gravetat; *erguirse*, *espetarse*; intumescó», «*ravenxinat*: tieso, yerto, *rigidus* / qui afecta gravetat --- erectus, tumens» i «*ravenxinement*: erecció, erectio, *-nis*», Vogel hi afegí una variant *rebenxinar-se*. De fet, *revenxinar-se* i *enrevenxinar-se* són generalment usats i coneguts en cat. central; em són familiars des de c. 1912 en el sentit definit per Lab. i també en el de la cita del *Decam.* Es troben en autors moderns: «fins repicà ab los talons a terra, com una criatura *enrevenxinada*», *Pons Mass.* (*Colla del C.* xv, 220); «L'amoixàvam --- mes ell 'ns batia, y *revetxinant-s'hi* com una serp, etjegava per aquella boca tals disbarats», *Il·lustració Catalana*, 1890, 302, variant que també he sentit algun cop (força menys, crec de gent comarcal); en fi: «*revexinat* (Olot) trempat, content; ex. Què tal? En X.? Bé, *revexinat*; quins noiets tan trempats que té la senyora... --- s'aplica als cabells enredats», *DAG*.

Amb *arr.* crec haver-ho sentit també a gent del NE. En tot cas allà llegim: «—Tot se farà com vostè vulga; mani i disposi —féu la Felissa, un poc més *arrebeixinada*», *MrnVayreda* (*Sang Nova*, II, § 9, 145); i el P. Serra anotava a «Girona i comarques» *arreveixinat*, *-ada* 'espavilat, decidit' (*AORBB* v, 227).

Aquesta variant sense la *-n*- primera, no és sols la